

Детска градина „Пролет“
ул. „Чая“ № 2, гр. Ямбол, Телефон 046/66 34 89
електронна поща: info-2812110@edu.mon.bg;
уебсайт: www.dg-prolet.net

Утвърждавам
Директ
Запове
Заличено
обстоятелство по
чл.2 от ЗЗЛД

Механизъм за противодействие на случаи на тормоз между децата в ДГ „Пролет“ гр. Ямбол

1. Тормоз

Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към едно и също дете от страна на друго или от група. Насилието между деца в детската градина обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Българската дума, която отговаря най-точно на явлението е „тормоз“/„bullying“/. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

- злонамерена проява, имаща за цел да нарани или унижи дете;
- извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира от социалния живот;
- повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия

Физически тормоз – блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз – подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Тормозът може да бъде реален или виртуален. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни или подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype, Facebook - /в случаи, отнасящи се до детската градина - чрез родителите/;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- снимането на детето с мобилен телефон и свободно разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

2. Задължение на всеки учител:

Да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

3. Мерки за намаляване на риска от тормоз между децата в ДГ „Пролет“, град Ямбол

- на всички нива защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност;
- провеждане на информационни срещи между психолога и учителите, помощник-възпитателите, детегледачки, мед. сестри в ДГ „Пролет“ по въпроси, отнасящи се до агресия, насилие и тормоз - регулярно и при нужда;
- провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от учителите „Какво е насилие и тормоз?“, „Как да разпознаваме насилието и тормоза?“:
  - ☞ сред родители по време на родителски срещи, както и при поискване на информация;
  - ☞ сред децата в свободното време на групата;
- извършване оценка на тормоза в началото и в края на учебната година от Координационен съвет;

4. Начини за противодействие на тормоза между децата в ДГ „Пролет“, град Ямбол:

- създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза с Ръководител – психолога на ДГ „Пролет“ и членове – учителите по групи;
- планиране на три нива – група, детска градина, общност;
- дейности на ниво група с цел, да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие, като например емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.;
- Разговори в специално планирани игри и/ или ситуации на тема:
  - емпатия;
  - толерантност и уважение към различията;
  - решаване на конфликти;
  - индивидуална работа с деца, склонни към прояви на тормоз;
  - индивидуална работа с деца, жертви на тормоз;
  - популяризиране и поощряване на положителни прояви и постъпки.
- дейности на ниво детска градина – засилено наблюдение в и извън групата, с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз;
- осигуряване на реални партньорства с външни за детската градина организации и специалисти;
- запознаване на децата с правилата в детската градина в частта, отнасяща се до правата и задължения им;
- регистриране на случаи на тормоз /жертви, насилник. насилници/;
- изучаване на причините поради които деца, стават обект на тормоз или осъществяват такъв;
- планиране на подходящи мерки за преодоляване на конкретния случай;
- включване според интересите на децата в подходящи дейности и занимания в детската градина, както и извън нея - при възможност и съгласие от родителите;
- дейности с родителско участие – участие на родители, ментори, настойници в инициативите и мероприятията в детската градина.

5. Процедури и алгоритъм при установен тормоз между децата.

Ниво на тормоз	Отговор на детската градина	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване – изтъкване на нарушеното правило – налагане на съответната последица	Старши учител, учител

Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз – възстановяване на щетата, разговаря се с родителите	Старши учител, учител
Сериозно – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на детето – жертва, така и на детето – извършител	Насочване към ОЗД, полиция и община по силата на координационния механизъм; Протокол за тормоз – среща с родителите; възстановяване на щетата; включване на децата в допълнителни програми	Старши учител, учител Родител /ментор, настойник/

6. Действия при разрешаване на установен тормоз между децата в ДГ „Пролет“, град Ямбол

На първо място е важно да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. По-голямата част от ситуациите на тормоз следва да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. **Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.**

Първа стъпка: Прекратяване на ситуация на тормоз.

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени, да се прекрати физическият контакт между тях и незабавно да се уведоми Директор. **Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това следва да се случи на по-късен етап.** Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

Втора стъпка: Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз

Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от старши учител, учител или психолога.

Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самото дете и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които детската градина се придържа, а не за да бъде наказано. Ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителя разговаря с детето, а детето само избира и решава как ще поправи грешката си, с което отново ще възстанови нарушената ценност. Това е добре да бъде подкрепено от психолога. С това негово решение трябва да се съгласи и детето, което и било потърпевшо от тормоза. Като първа стъпка учителя изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно с потърпевшото дете. След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, учителят за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка.

Трета стъпка: Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз.

Работата с деца, които са обект на тормоз, е насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- учителят говори с детето, по възможност още същия ден, за да разбере какво точно се е случило;

- подчертава се поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- учителят наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

Четвърта стъпка: Реакции спрямо наблюдателите

Учителят изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на детската градина. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдеще. Учителят насърчава останалите деца за грижа спрямо тормозеното дете.

7. Система за насочване към други служби

Регистриране на ситуация на тормоз

I. Създава се регистър на детската градина за регистриране на случаи на тормоз между децата.

II. Всяка ситуация на тормоз се регистрира и описва от учителя, който я е наблюдавал с цел да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция.

Регистърът съдържа следните реквизити: **„дата“, „кратко описания на всяка ситуация“, „участници“, „група“, „предприети мерки“, „подпис“.**

Този регистър се съхранява на достъпно място в Методичния кабинет.

III. Учителките следят вписаните в регистъра случаи и предприемат съответни мерки като взаимодействат с родителя на ученика, с учители и с психолога.

IV. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие, Координационния съвет предлага на директора да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето“ по местоживеење и отдела на „Закрила на детето“, на чиято територия е училището, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.